

2. Súľovské skaly

Poloha: Nachádzajú sa v severozápadnej časti Fatransko-tatranskej oblasti medzi údolím Rajčianky a Váhom medzi mestami Žilina, Považská Bystrica a Rajec, približne 10 km smerom na juh od mesta Bytča.

Vznik a vývoj:

Geomorfologicky tvoria Súľovské skaly jeden z podcelkov Súľovských vrchov. Ležia v ich severozápadnom cípe. Vzniku fascinujúceho skalného mesta predchádzal geologický vývoj na tomto území v čase paleogénu (starších treťohôr).

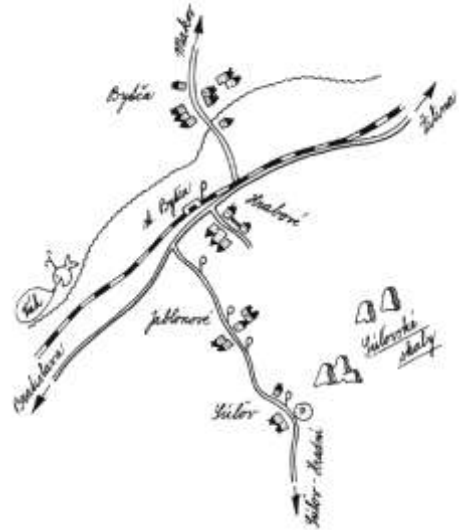

Vtedy sa tu nachádzalo praveké more, zalievajúce centrálnu Západné Karpaty. Vznikla tu špecifická hornina - zlepenec, ktorý známy slovenský geológ Dionýz Štúr nazval „súľovským zlepencom“. Turistickými východiskami do Súľovských skál sú najmä dedinky Hričovské Podhradie, Hlboké nad Váhom, Hrabové, Jablonové a Súľov-Hradná.

Z nich vychádzajú značkované turistické chodníky, ktoré nás zavedú medzi divoké skaly. Najjednoduchší prístup umožňuje trasa zo Súľova-Hradnej. Práve tu sa začína Náučný chodník Súľovské skaly s dĺžkou 7,5 km, ktorý má 17 zastávok s ochránársko-vlastivedným zameraním.

Zaujímavé tvary reliéfu v podobe skalných veží, ihiel, okien a brán oddelených hlbokými bezvodnými tiesňavami, roklinami a dolinami sú výsledkom pôsobenia vonkajších činiteľov (dažďa, ľadu, vetra - chemického i mechanického zvetrávania) na veľmi tvárny a dobre opracovateľný materiál, aký predstavujú zlepence.

K najkrajším skalným útvarom patrí 13 m vysoká Gotická brána. Ide o skalný otvor, prekrytý v hornej časti lomeným skalným oblúkom. V Súľovských skalách sú časté skalné útvary, ktoré ľudia v minulosti pomenovali podľa ich tvarovej podoby, napríklad Sova, Sovička, Mních, Trojzubec, Jašterička, Obrovská brána a podobne.

Ďalšou prírodnou atrakciou je pseudokrasová jaskyňa Šarkania diera. Pseudokrasová znamená, že ide o nepravú jaskyňu, ktorá nevznikla chemickým rozpúšťaním vápenca, ale mechanickým rozpadom zlepenca v puklinách. Známa je svojimi archeologickými nálezmi, ktoré pochádzajú z mladšej doby kamennej. Uchované sú v Považskom múzeu v Budatíne.

Jedinečným skalnatým útvarom je aj 8 metrov vysoká Obrovská brána, ktorá vznikla rozšírením pukliny v miestnych zlepencoch. Dostaneme sa ku nej pomocou sprístupňovacích rebríkov.

Na okraji nevelkej tiesňavy leží Hlbocký vodopád. Pekný, dva razy lomený vodopád, známy aj pod názvom Súľovský, dosahuje výšku až 15 metrov.

K zrúcaninám Súľovského hradu, sa dostaneme pomocou niekoľkých technických sprístupňovacích pomôcok. Súľovský hrad pochádza z prvej polovice 15.storočia. Situovaný je v masíve vrchu Roháč a tak sa aj kedysi volal. V dôsledku svojej strategickej polohy bol využívaný na pozorovanie a stráženie okolitých ciest. Od roku 1780 je neobývaný a pustne. Jeho osud zavrášilo zemetrasenie v roku 1858, ktoré ho značne poškodilo. Dnes tu nachádzame už iba zvyšky muriva na skalách. Toto vyvýšené miesto vo výške 652 metrov nad morom však poskytuje nezabudnuteľné výhľady na okolitú krajinu. Okrem samotných Súľovských skál môžeme odtiaľto vidieť napríklad masív Veľkého a Malého Manína, Vršatca, Strážova, Kláku, Žibridu i hrebeňa Martinských holí.

Príťažlivým cieľom pre turistov je aj Skalný hriב.

Fauna a flóra:

Krásu a neopakovateľnosť skalných útvarov Súľovských skál dopĺňa bohatá fauna a flóra. Mnohé druhy sú výnimočné a vyskytujú sa iba v tomto regióne:

- z rastlín: dryádka lístková, klinček lesklý, klinček peristý včasný, soldanelka karpatská, poniklec prostredný, prvosienka holá, horcokvet Clusiov, zvonček maličký, Kortúza Matthilová, žltohlav európsky...

- z drevín: buk lesný a borovica lesná, smrek obyčajný, smrekovec opadavý, dub zimný, mukyňa obyčajná, javor horský, tis obyčajný, driev obyčajný, muhovník vajcovitý, klokoč perovitý.

Celkom 26 druhov stromov a krovín.

Faunu v tejto lokalite zastupuje 6 druhov obojživelníkov, 5 druhov plazov. Zákonom sú chránené: jašterica múrová, slepúch lámavý, zmijovec hladký.

Cicavcov tu žije 33 druhov: večernica tmavá, raniak hrdzavý, netopier obyčajný, podkovár malý, ryšavka žltohrdlá, piskor obyčajný, hraboš poľný, jazvec a mačka divá, rys ostrovid, srnec hôrny, sviňa divá, jeleň hôrny...

Žije tu vyše 90 druhov vtákov, z toho 80 druhov tu hniezdi: sokol myšiar, kavka tmavá, výr skalný, krkavec čierny, škorec obyčajný, vodnár obyčajný, trasochvost horský, skaliar pestrý, včelár lesný, myšiarka ušatá, žltochvost domový...

Chránená oblasť

Výnimočnosť územia Súľovských skál je aj predmetom záujmu štátnej ochrany prírody. Od roku 1974 sú maloplošným chráneným územím. V súčasnosti im prináleží štatút národnej prírodnej rezervácie v rámci Chránenej krajinej oblasti Strážovské vrchy. Na výmere 543 hektárov sa tu chráni jedinečný skalný reliéf s prislúchajúcou flórou i faunou. Zaujímavosťou tohto prírodného prostredia je teplotná inverzia, podobne, ako je tomu napríklad v tiesňavách Slovenského raja. Chladnejší a tým pádom ťažší vzduch sa stabilne udržiava na dnách dolín, kde vytvára špecifickú mikroklimu. Jej odrazom je inverzia vegetačných pásiem. To znamená, že v nižších polohách sa vyskytujú v dôsledku tohto geologicko-klimatického fenoménu rastlinné druhy chladnomilnejšie, ktoré by za normálnych okolností prislúchali vyšším polohám.

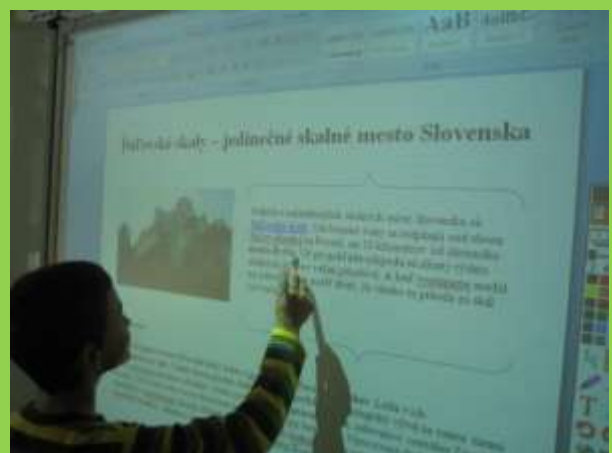
Zaujímavosti:

V Súľovských skalách sa nakrúcali exteriéry filmov Pacho, hybský zbojník, detský film OTEC, Janko Hraško, Pan Wolodyjovski, Sokoliar Tomáš.

Súľovské skaly sú nezabudnuteľný, krajinársky vysoko príťažlivý kúsok slovenskej krajiny. Sú zaujímavé najmä pre tých návštevníkov, ktorým imponujú divoké skaly a ich zoskupenia. Svojim terénnym charakterom a dobrou prístupnosťou sú vhodné na pekné celodenné rodinné výlety.

I keď Súľovské skaly môžu návštevníci obdivovať celoročne, je potrebné správať sa pri ich návšteve zodpovedne. Okrem nebezpečenstva úrazu hrozia aj prípady dehydratácie, precenenia vlastných síl a schopností, či omnoho nebezpečnejšie - zásahy bleskom. O jednej takejto tragédii sme čítali aj v časopise Slniečko, kde po zásahu bleskom zomrela mladá mamička aj s dieťaťom v náručí. Obdivovali sme hrdinské správanie 5-ročného Mateja, ktorý sám privolať pomoc pre svojho otca, ktorý bol v bezvedomí. Šesťkilometrovú trasu zvládol v daždi približne za dve hodiny a i keď bol v šoku, dokázal na miesto tragédie priviesť záchranárov. V súvislosti s touto smutnou udalosťou sme sa dozvedeli o Súľovských skalách aj ďalšie informácie prostredníctvom interaktívnej tabule.

Aby sa žiadna naša vychádzka prírodou nezmenila na tragédiu, zopakovali sme si hlavné zásady správania sa počas búrky. Veľkým pomocníkom nám opäť boli internetové stránky.

Základné pravidlá ako sa chrániť pred zásahom blesku:

- obmedziť pohyb v exponovaných terénoch ako sú vrcholy a hrebene hôr, kde je veľké riziko zasiahnutia bleskom a snažiť sa čo najskôr dostať do údolia, sedla, doliny, či lesa a vyhľadať podľa možností vhodný úkryt
- opustiť voľné priestranstvo ako je lúka, pole, vodná plocha a pod.
- zásadou je, aby sme neboli my najvyšším bodom na okolí
- na otvorenom plochom teréne je vhodné ukryť sa v nejakej priehlbine. Ak nie je v blízkosti vhodný úkryt, treba sa vyhnúť tým miestam, ktoré sú podľa skúseností zvlášť nebezpečné. Sú to osamelé stojace stromy alebo skupiny stromov, senníky, stĺpy nadzemného vedenia a v ich blízkosti, vrcholky hôr, pahorky, vyhliadkové veže a pod.
- v prípade väčšej skupiny nachádzajúcej sa v prírode je lepšie sa rozptýliť v priestore oddelene niekoľko metrov (minimálne 3 m) od seba. Husté lesy možno považovať za bezpečné miesta.
- skalné previsy, výčnelky a jaskyne ako prirodzené úkryty v horách, sú vhodné ako úkryt pred bleskom, len pokiaľ nie sú príliš malé. Vzhľadom k šíreniu elektrického prúdu po mokrej skale, by sme mali byť dostatočne vzdialení od každej steny (cca 1,5 m) vrátane vchodu do jaskyne alebo previsu. Veľmi nebezpečné by bolo zostať pri vstupe do previsu vzhľadom na možné ohrozenie bleskovým prúdom. Búrku je možno bezpečne prečkať najlepšie v strede jaskyne, skrčený v podrepe alebo v sediacej polohe na batohu, karimatke a pod. s nohami položenými na horolezeckom lane a pod. Ako izolačnú podložku na sedenie je možno použiť v jaskyni aj suchý plochý kameň.

- počas búrky je treba vypnúť mobily, rádiá, GPS prístroje a vložiť ich do stredu batohu. Elektricky vodivé predmety je treba odložiť do bezpečnej vzdialenosti od seba. Ďalej je vhodné odstrániť z tela kovové predmety ako sú kovové náramky (hodinky), náhrdelníky, prstene, všetky odevy obsahujúce kovové výstuže, opasky s kovovými sponami a pod.

- keď nás búrka zastihne v lese, vyhliadneme si menší strom a vo vzdialenosti od kmeňa cca 2 m v podrepe s nohami pri sebe prečkáme búrku. V prípade možnosti sa snažíme nohy odizolovať od zeme alebo mať so sebou čo najmenšiu plochu. Počas búrky sa treba vyhýbať chôdzi, jazde na bicykli, na motocykli a pod.

- ak sa počas búrky nachádzame v stane, tento nám neposkytuje ochranu pred úderom blesku. Ak ho nemáme v úmysle opustiť, premiestnime sa do jeho stredu a v žiadnom prípade sa nedotýkame jeho stien ani kovových častí.

-plávať alebo zotrvať vo vode počas búrky je životne nebezpečné, lebo vo vode sa šíri bleskový prúd podobne ako v pôde na rozsiahlej ploche. Už zásah malým bleskovým prúdom môže u osoby nachádzajúcej sa vo vode vyvolať šok a spôsobiť následné utopenie.

V súvislosti s pobytom v prírode sme sa oboznámili aj so základnými pravidlami táborenia. Naše vedomosti sme potom zúročili pri koncoročnej opekačke.

Zdroje:

<http://cestovanie.aktuality.sk/potulky-slovenskom/priroda-a-turistika/sulovske-skaly-jedinecne-skalne-mesto-slovenska/>

http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BA%C4%BEovsk%C3%A9_skaly

<http://www.skonline.sk/turistika-trasa.php?id=1576>

http://www.sopsr.sk/strazovskevrchy/geologia_content.html

<http://www.sulov-hradna.sk/kr-sa-pr-rody/>

<http://zena.sme.sk/c/3372372/kamenny-fenomen.html>

<http://www.etm.cz/rubriky/praxe/134-zakladne-pravidla-ako-sa-chronit-pred-bleskom>